

PRANEŠIMAS ŽINIASKLAIDAI

2024.04.12

Tai vyksta ir šiandien: atpažinkite prekybos žmonėmis ir išnaudojimo atvejus artimoje aplinkoje

Prekyba žmonėmis vyksta ir šiandien, arčiau nei mes įsivaizduojame. Aukomis tampa tiek lietuviai išvykę gyventi svetur, tiek užsieniečiai atvykę gyventi į Lietuvą. Nukentėjusiais ypač dažnai tampa socialiai pažeidžiami asmenys, kurie atsikraustė į naują šalį ir nemoka vietinės kalbos. Ekspertai dalijasi patarimais padedančiais atpažinti išnaudojimo atvejus artimoje aplinkoje.

„Pasaulyje fiksuojama apie 50 mln. žmonių, kurie gyvena šiuolaikinės vergovės sąlygomis, tai milžiniškas skaičius, kuris apima įvairias žmonių išnaudojimo formas. Prekyba žmonėmis neapsiriboja seksualine vergija ar priverstiniu nusikaltimų vykdymu, tai taip pat gali būti žmogaus teises pažeidžiančios darbo sąlygos ir nesumokamas darbo užmokestis. Lietuvoje vis dažniau nukenčia imigrantai iš Rytų bloko, išnaudotojai naudojami nuo karo ar prastos politinės, ekonominės padėties pabėgusių žmonių bejėgiškumu ir sunkia psichologine ir emocine būsena. Mūsų tikslas – šviesti visuomenę ir padėti atpažinti šiuos atvejus artimoje aplinkoje. Nes visuomet geriau yra kovoti su priežastimis nei su pasekmėmis”, – sako Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro (IOM Lietuva) vadovas Eitvydas Bingelis.

Atidžiai rinkitės darbovietę

Pasak Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis vadovės Dovilės Vainorės, aukomis dažniausiai tampa žmonės skubiai ieškantys naujo darbo, ypač užsienio šalyje ir nemokantys vietinės kalbos.

„Naujus, ypač netikėtai nepažįstamų žmonių pateiktus darbo pasiūlymus reikėtų vertinti itin kritiškai. Jeigu ilgai nematytas giminaitis staiga pasirodo su didelį užmokestį garantuojančiu ir daug kompetencijų nereikalaujančiu darbo pasiūlymu – detaliam išklauskite, ką ir kur konkrečiai turėsite daryti, kokios bus jūsų darbo sąlygos ir ar bus oficiali darbo sutartis. Internetu galima patikrinti, ar darbą siūlanti įmonė yra legali ir oficialiai registruota.

Darbo sąlygos – užmokestis, pareigos, sutarties trukmė ir kita informacija, turi būti apibrėžtos darbo sutartyje. Prieš pasirašant ją rekomenduojama atidžiai perskaityti ir įvertinti visas sąlygas. Kilus abejonių, patartina pasikonsultuoti su Valstybine darbo inspekcija arba Užimtumo tarnyba“, – pataria D. Vainorė

Jeigu nepavyksta rasti informacijos apie užsienio įmonę patikimuose šaltiniuose, specialistė pataria paskambinti į darbą siūlančios šalies ambasadą Lietuvoje ir išsiaiškinti, kokie reikalavimai ten keliami atvykėliams iš kitų šalių.

Nuolat informuokite artimuosius, kuriais pasitikite

Vykstant dirbti į užsienio šalį, D. Vainorė rekomenduoja kuo daugiau apie savo darbą, gyvenamąją vietą ir kitas svarbias detales pranešti šeimai, artimiesiems ar draugams.

„Susitarkite su tėvais ir draugais, kad reguliariai juos informuosite, kaip jums sekasi atvykus į kitą šalį. Prieš išvykstant, rekomenduojama susirasti kuo daugiau patikimų kontaktų, pažįstamų, kurių galėtumėt paprašyti pagalbos ištikus bėdai užsienio šalyje. Rekomenduojama sužinoti ir išsaugoti Lietuvos ambasadose svetimoje šalyje kontaktus, pasidaryti atsarginę savo asmens dokumento kopiją“, – sako E. Bingelis.

Prieš išvykstant iš Lietuvos, patartina apsidrausti nuo nelaimingų atsitikimų ir ligų draudimu, kuris galioja ir užsienyje, jei tuo nepasirūpina darbdavys.

Neatiduokite savo paso

D. Vainorė prieš išvykstant dirbti į svetimą šalį, pataria palikti giminėms arba draugams savo paso kopiją ir naujausią nuotrauką.

„Nusikaltėliai, prekiaujantys žmonėmis, dažniausiai atima iš savo aukų pasus ir kitus asmens dokumentus, taip įgydami pranašumą ir kontroliuodami aukas svetimoje šalyje. Neatiduokite

darbdaviui savo asmens dokumentų, jis pasisavinti jų neturi teisės jokiais atvejais. Reikiamus duomenis visada galima pateikti į rankas neduodant asmens dokumento. Tokie įtikinėjimai, kaip neva reikia sutvarkyti pažymas, leidimus, todėl jūsų dokumentas kurį laiką turi būti pas darbdavį jau skatina suklusti, kad kažkas šioje situacijoje ne taip “, – sako Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis vadovė.

Anot D. Vainorės, darbdaviui pasisavinus dokumentus, reikėtų nedelsiant kreiptis į vietinę policiją arba Lietuvos ambasadą: „Taip pat jeigu atvykus dirbti į svetimą šalį darbo sąlygos neatitinka darbo sutarties, patartina susisiekti su įdarbinimo kontraktą tvarkiusiu asmeniu. Jei situacija nesikeičia – visada turite teisę nutraukti darbo sutartį ir ieškoti kito darbo arba vykti namo”.

„Bendradarbiaudami su partneriu – Nacionaline asociacija prieš prekybą žmonėmis – atnaujiname platformą prekybazmonemis.lt. Čia visi – tiek Lietuvoje įsikūrę užsieniečiai, tiek ir mūsų šalies piliečiai – gali rasti informaciją apie prekybos žmonėmis formas, atlikti testą, padedantį įsivertinti atsparumą prekybos žmonėmis nusikaltimų rizikoms. Patalpinti ir visą parą pasiekiamų nemokamų konsultacijų bei reikalingų specialistų pagalbai gauti kontaktai”, – sako IOM Lietuva vadovas E. Bingelis.

Jeigu manote, kad tapote prekybos žmonėmis auka arba matėte išnaudojimo atvejus savo aplinkoje, bet kuriuo paros metu pagalbą galite rasti: <https://prekybazmonemis.lt/>.